

“ยกระดับการอำนวยความสะดวกโดยหลักนิติธรรม”

พัฒนากระบวนการ ภาครัฐ

- รัฐธรรมนูญ หมวด 6
- แนวนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ

ดัชนีชี้วัด หลักนิติธรรม (WJP : RULE OF LAW INDEX)

- แผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 - 2580)
- แผนแม่บทการบริหาร งานยุติธรรมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2566 - 2569)

การมีส่วนร่วม ของภาคประชาชน

ปัจจัยที่ 1 การจำกัดอำนาจรัฐ

แนวทางการเยียวยาความเสียหาย แก่ข้าราชการที่ถูกลงโทษทางวินัย ตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีศาลปกครองสูงสุด เพิกถอนคำสั่งลงโทษ

ข้าราชการถูกลงโทษทางวินัยจากข้อมูล ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่ศาลเพิกถอนคำสั่งลงโทษ ไม่ได้มีการเยียวยาอย่างเหมาะสม และเป็นธรรม

ปัจจัยที่ 3 รัฐบาลโปร่งใส

การพัฒนาฐานข้อมูลทรัพย์สิน ขยายทอดตลาด เพื่อยกระดับ ความโปร่งใสในการซื้อทรัพย์สิน

ข้อจำกัดด้านข้อมูลทางกายภาพ ของทรัพย์สิน และภาระของผู้ซื้อทรัพย์สิน ที่ขยายทอดตลาด

ปัจจัยที่ 4 สิทธิขั้นพื้นฐาน

การจัดการผู้ต้องกัก เพื่อรอการส่งกลับ ของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

ปัญหาการกักผู้ต้องกัก เป็นระยะเวลานาน ห้องกักแออัดและไม่เหมาะสมแก่การพักอาศัยระยะยาว

ปัจจัยที่ 2 การปราศจากการคอร์รัปชัน

การยกระดับการมีส่วนร่วม ของภาคประชาชน เพื่อป้องกันการทุจริต ในการจัดซื้อจัดจ้างของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อป้องกันการทุจริต

ปัจจัยที่ 7 กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง

แนวทางการพัฒนาศักยภาพ ของผู้ไกล่เกลี่ย ของศูนย์ไกล่เกลี่ย ภาคประชาชน

การสนับสนุนให้มีผู้ไกล่เกลี่ย ของศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชน ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยการจัดทำและกำหนดเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติจะต้องให้มีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึง มาตรา ๑๖๒ กำหนดให้คณะรัฐมนตรีที่เข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายรัฐสภา ซึ่งต้องสอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ แนวนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ชาตินอกจากนี้ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ ประเด็น (๒๒) กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม กำหนดเป้าหมายเพื่อให้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบในสังคมและเกิดประโยชน์ต่อทุกภาคส่วน รวมทั้งกระบวนการยุติธรรมที่เคารพต่อสิทธิมนุษยชน อย่างเสมอภาค ปราศจากการเลือกปฏิบัติ และแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙) การสร้างความร่วมมือในการบริหารงานเพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมโดยยึดหลักนิติธรรม เพื่อยกระดับการบริหารงานยุติธรรมให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งจากสถานการณ์ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยในช่วงปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ ที่ยังคงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศในหลายประการ ที่สะท้อนมาจากค่าดัชนีนิติธรรมที่จัดเก็บโดยโครงการความยุติธรรมโลก (World Justice Project : WJP) ได้จัดทำดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรมประจำปี (Rule of Law Index) มาใช้ในการประเมินการปฏิบัติตามหลักนิติธรรมของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ภายใต้ตัวชี้วัด ๘ ด้านหรือปัจจัย ๔๔ องค์ประกอบย่อย เพื่อแสดงภาพรวมของหลักนิติธรรมในแต่ละประเทศในเชิงปริมาณ ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ (ค.ศ. ๒๐๒๓) ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ ๘๒ จาก ๑๔๒ ประเทศทั่วโลก โดยมีค่าคะแนนอยู่ที่ ๐.๔๙ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๑ คะแนน

ทั้งนี้ ปัจจัยที่ ๑ ด้านการจำกัดอำนาจรัฐอย่างเหมาะสม (Constraints on Government Powers) ๐.๔๕ คะแนน มี ๖ องค์ประกอบย่อยด้วยกัน ซึ่งองค์ประกอบย่อยที่ ๓ อำนาจของรัฐถูกจำกัดโดยผู้สอบบัญชีอิสระและมีการทบทวน ๐.๓๖ คะแนน ได้คะแนนน้อยที่สุด แต่องค์ประกอบย่อยที่ ๕ อำนาจของรัฐถูกจำกัด (ตรวจสอบ) ด้วยองค์กรอิสระที่มีอิสระ ๐.๔๙ คะแนน พบว่ายังมีปัญหาการใช้อำนาจรัฐในปัจจุบันมากพอสมควร ซึ่ง “กลุ่มพุทธรักษา” ได้นำมาใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นข้อเสนอในหัวข้อ “แนวทางการเยียวยาความเสียหายแก่ข้าราชการที่ถูกลงโทษทางวินัยตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีศาลปกครองสูงสุดเพิกถอนคำสั่งลงโทษ” จากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันมีการเยียวยาให้กับข้าราชการพลเรือนสามัญเพียงการจ่ายเงินเดือนให้แก่ข้าราชการซึ่งเป็นไปตามระเบียบกรมบัญชีกลางย้อนหลัง การเลื่อนเงินเดือนโดยกำหนดให้เลื่อนได้ในอัตราร้อยละ ๒ ของฐานการคำนวณในการเลื่อนเงินเดือนแต่ละรอบการประเมิน และการกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิมหรือเทียบเท่า (ถ้ามี) สำหรับข้าราชการที่ยังไม่เกษียณอายุราชการ พร้อมทั้งการคืนสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับตามกฎหมายตามคำพิพากษาของศาลเท่านั้น ยังมีช่องว่างในการเยียวยาความเสียหายจากกรณีดังกล่าวที่ยังไม่มีบทบัญญัติและระเบียบรองรับไว้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นกรณีการเยียวยาความเสียหายกรณีเป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน ดังนั้น เพื่อให้มีการเยียวยาความเสียหายแก่ข้าราชการจากกรณีดังกล่าว ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

ในทางปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานที่เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักนิติธรรม จึงเห็นควรให้มีกฎหมายที่ตราขึ้นโดยเฉพาะเป็นเกณฑ์มาตรฐานกลาง โดยอย่างน้อยให้มีคณะกรรมการตามกฎหมายที่พิจารณาการเยียวยาความเสียหายเรื่องนี้โดยเฉพาะ กำหนดรายละเอียดหลักเกณฑ์การเยียวยาความเสียหาย ทั้งกรณีที่เป็นตัวเงินและมีใช้ตัวเงิน ให้มีความชัดเจนและเกิดความเป็นธรรมกับข้าราชการที่ได้รับความเสียหาย จากกรณีดังกล่าว ทั้งข้าราชการที่ยังสามารถกลับเข้ารับราชการได้ต่อไปหรือข้าราชการที่เกษียณอายุราชการไปแล้ว และมีกองทุนเพื่อเยียวยาสำหรับเรื่องนี้โดยเฉพาะ นอกจากนี้ ในการเยียวยาควรกำหนดบัญชีอัตราค่าเสียหายที่มิใช่ตัวเงิน (ยี่ตอก) โดยนำแนวคิดนิติเศรษฐศาสตร์ (Law and Economics) มาใช้ และในระยะเร่งด่วน ควรแก้ไขกฎหมายอนุบัญญัติเพื่อใช้แก้ไขเยียวยาเบื้องต้นของฝ่ายบริหารไปพลางก่อน ส่วนการแก้ไข ปัญหาที่เป็นต้นเหตุหรือปฐมบทที่มาของความเสียหายในเรื่องที่ศึกษานี้มาจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๙๘ วรรคหนึ่ง ที่ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดทั้งทางอาญาและฐานความผิดทางวินัยอย่างเด็ดขาดจนเกินควรแก่กรณี และเป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ใช้อำนาจไปในทางทุจริตหรือประพฤติมิชอบ (Abuse of Power) จึงเห็นควรให้มีการทบทวนขอบเขตอำนาจ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยอาจจำกัดการใช้อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้มีอำนาจชี้มูลความผิดทาง อาญาเท่านั้น ส่วนกระบวนการดำเนินการทางวินัยให้เป็นไปตามองค์กรในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการ แต่ละประเภทตามกฎหมายนั้น ๆ ที่กำหนดไว้แล้ว

ปัจจัยที่ ๒ ด้านการปราศจากการคอร์รัปชัน (Absence of Corruption) ๐.๔๕ คะแนน มี ๔ องค์ประกอบย่อยด้วยกัน ซึ่งองค์ประกอบย่อยที่ ๔ เจ้าหน้าที่รัฐในฝ่ายนิติบัญญัติไม่ใช้สาธารณสมบัติ เพื่อผลประโยชน์ส่วนตน ๐.๒๗ คะแนน ได้คะแนนน้อยที่สุด แต่องค์ประกอบย่อยที่ ๑ เจ้าหน้าที่รัฐในฝ่ายบริหาร ไม่ใช้สาธารณสมบัติเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน ๐.๔๓ คะแนน ซึ่ง “**กลุ่มการเวก**” ได้นำมาใช้เป็นกรณีศึกษา เพื่อเป็นข้อเสนอในหัวข้อ “**การยกระดับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเพื่อป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**” ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ดังนั้น เพื่อป้องกันการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเห็นควรมีการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับผู้สังเกตการณ์ (Observer) โดยกำหนดวงเงินการจัดทำข้อตกลงคุณธรรม ให้มีวงเงินลดลงเพื่อให้สอดคล้องกับงบประมาณโครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับ เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์ได้ในทุกระบวนการทุกขั้นตอนของการจัดซื้อจัดจ้าง การเพิ่มบทบาทให้ภาคประชาชนในฐานะผู้สังเกตการณ์ สามารถแจ้งเบาะแสและแจ้งต่อคณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริตหรืออนุกรรมการความร่วมมือการป้องกันการทุจริตผ่านองค์กรต่อต้านคอร์รัปชันเพื่อดำเนินการตรวจสอบ และกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีการขึ้นทะเบียนผู้สังเกตการณ์ นอกจากนี้ ควรมีการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับผู้ร่วมดำเนินการ (Co-operator) ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการในสัดส่วนภาคประชาชน โดยเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการเพื่อให้มีอำนาจในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างเข้ามามีส่วนร่วมในระดับผู้ร่วมดำเนินการ จัดให้มีระบบฐานข้อมูลภาคประชาชน และสรรหาตัวแทนภาคประชาชนใช้วิธีการสุ่มตามกระบวนการลูกขุนพลเมือง (Citizens' juries) โดยกำหนดขั้นตอนการคัดเลือกให้ชัดเจน มีหน่วยงานที่กำกับดูแล นำร่องเป็นต้นแบบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมก่อนจะขยายผลต่อไป ทั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีกระบวนการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกสาธารณะแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง การจัดตั้งกองทุนและจัดสรรงบประมาณเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนในกรณีประชาชนซึ่งเป็นผู้สังเกตการณ์ถูกฟ้องร้องหรือได้รับความเสียหาย และเป็นค่าตอบแทนสำหรับประชาชนผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เช่น เงินอุดหนุนจากภาครัฐ การจ่ายภาษีให้กองทุน การเพิ่มมาตรการการให้ความคุ้มครอง

ทางกฎหมายและความปลอดภัยแก่ภาคประชาชน ผู้แจ้งเบาะแส และควรศึกษาเพิ่มเติมความเป็นไปได้ นำกระบวนการลูกขุนพลเมืองมาเป็นแนวทางในการตรวจสอบและป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างความยอมรับในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างอันมีผลกระทบต่อประชาชน ในท้องถิ่นโดยตรง

ปัจจัยที่ ๓ ด้านรัฐบาลที่โปร่งใส (Open Government) ๐.๔๘ คะแนน มี ๔ องค์ประกอบย่อยด้วยกัน ซึ่งองค์ประกอบย่อยที่ ๑ เผยแพร่กฎหมายและข้อมูลของรัฐ ๐.๔๓ คะแนน ได้คะแนนน้อยที่สุด **“กลุ่มปาริชาติ”** จึงได้นำมาใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นข้อเสนอในหัวข้อ **“การพัฒนาฐานข้อมูลทรัพย์สินขายทอดตลาด เพื่อยกระดับความโปร่งใสในการซื้อทรัพย์สิน”** ผลการศึกษาจากการประมวลข้อเท็จจริงและการใช้แบบสอบถาม ผู้มีส่วนได้เสียกับกระบวนการขายทอดตลาดโดยเฉพาะผู้ซื้อทรัพย์สินจากกรมบังคับคดี พบว่า ผู้ซื้อทรัพย์สินต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนหรือให้ความช่วยเหลือเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็น ๑) ข้อมูลของทรัพย์สิน เช่น ภาพโครงสร้างภายใน การตกแต่ง และภาพถ่ายภายนอกรอบตัวทรัพย์สิน รวมทั้งบรรยากาศรอบข้าง และวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง นอกเหนือจากภาพถ่ายปัจจุบัน ๒) การให้คำแนะนำ คำปรึกษา ที่ควรมีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ คำปรึกษาเกี่ยวกับกระบวนการซื้อทรัพย์สินเพื่ออำนวยความสะดวกเพิ่มมากขึ้น ๓) การลดภาระในการขับไล่ ซึ่งประสงค์เข้าครอบครองทรัพย์สินที่ปลอดภาระ เพื่อลดภาระและความยุ่งยากที่เกิดขึ้น ดังนั้น กรมบังคับคดีจึงควรพัฒนาปรับปรุงกระบวนการซื้อทรัพย์สินให้มีความสะดวกและมีความโปร่งใสในการตัดสินใจของผู้ซื้อทรัพย์สินมากขึ้น ทั้งนี้ ควรจำแนกและจัดประเภทข้อมูลทรัพย์สินขายทอดตลาด ซึ่งสามารถจัดประเภทตามองค์ประกอบ ๓ ส่วนหลัก ได้แก่ ๑) ลักษณะทางกายภาพของทรัพย์สิน ๒) ราคาทรัพย์สิน และ ๓) ภาระของผู้ซื้อทรัพย์สินภายหลังจากการซื้อทรัพย์สิน นอกจากนี้ ควรปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบโดยเฉพาะกฎระเบียบที่สามารถปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและเป็นไปตามการจำแนกและจัดประเภทข้อมูลทรัพย์สิน

ปัจจัยที่ ๔ ด้านสิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Rights) ๐.๔๖ คะแนน มี ๘ องค์ประกอบย่อยด้วยกัน ซึ่งองค์ประกอบย่อยที่ ๖ มีการรับประกันเสรีภาพในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล ๐.๓๔ คะแนน ได้คะแนนน้อยที่สุด แต่องค์ประกอบย่อยที่ ๒ มีการรับประกันสิทธิในชีวิตและความมั่นคงปลอดภัยของบุคคล ๐.๓๕ คะแนน ซึ่ง **“กลุ่มจามจุรี”** ได้นำมาใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นข้อเสนอในหัวข้อ **“การจัดการผู้ต้องกัก เพื่อรอการส่งกลับของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง”** ผลการศึกษาพบว่า มีผู้ต้องกักจำนวนหนึ่ง จะต้องถูกกักไว้เป็นระยะเวลา ยาวนานกว่า ๑ ปี เพื่อรอถูกส่งกลับไปที่ประเทศภูมิลำเนาหรือประเทศที่สาม และกรณีห้องกักของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเกิดปัญหาแออัดเป็นช่วง ๆ ขึ้นอยู่กับจำนวนคนต่างด้าวที่ถูกควบคุมตัวในช่วงเวลานั้น ๆ และไม่มีพื้นที่เหมาะสมแก่การให้ผู้ต้องกักต้องพักอาศัยเป็นระยะเวลานาน ดังนั้น จึงควรปรับปรุงเกณฑ์การพิจารณาปล่อยตัวผู้ต้องกัก โดยเน้นให้มีการปล่อยตัวเป็นหลัก การใช้เครื่องมืออื่นประกอบเพื่อให้การปล่อยตัวมีประสิทธิภาพและไม่สร้างภาระแก่สังคม การให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในกระบวนการปล่อยตัว เช่น ทำหน้าที่สอดส่องดูแลผู้ถูกปล่อยตัว เป็นต้น นอกจากนี้ ควรให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการสร้างและบริหารห้องกัก หรือแบ่งส่วนงานให้ภาคเอกชนร่วมดำเนินการ ควรจัดเก็บภาษีจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวหรือนักท่องเที่ยว นำมาพัฒนามาตรฐานการดูแลในห้องกัก และการดูแลผู้ต้องกักที่มีระยะเวลานานเป็นทางภาระงบประมาณ และเมื่อผู้ต้องกักเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตในห้องกักจะเกิดปัญหาเรื่องมาตรฐานการดูแลและสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ต้องกัก

ปัจจัยที่ ๗ ด้านกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง (Civil Justice) ๐.๔๙ คะแนน มี ๗ องค์ประกอบย่อยด้วยกัน ซึ่งองค์ประกอบย่อยที่ ๕ กระบวนการทางแพ่งไม่เป็นไปด้วยความล่าช้าที่เกิดจากเหตุผลอันไม่สมควร ๐.๓ ๑ คะแนน ได้คะแนนน้อยที่สุด แต่องค์ประกอบย่อยที่ ๗ มีกระบวนการแก้ปัญหาข้อพิพาทแบบทางเลือกที่สามารถเข้าถึงได้มีประสิทธิภาพ และเป็นกลาง (๐.๔๘ คะแนน) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่ง **“กลุ่มกาสะลอง”** ได้นำมาใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นข้อเสนอในหัวข้อ

“แนวทางการพัฒนาศักยภาพของผู้ใกล้ชิดของศูนย์ใกล้เคียงภาคประชาชน” ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาศักยภาพผู้ใกล้ชิดข้อพิพาทของศูนย์ใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชนมี ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ความรู้ (Knowledge) ผู้ใกล้ชิดจะต้องได้รับและผ่านการอบรมหลักสูตรการใกล้เคียงข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติ การใกล้เคียงข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ๒) ทักษะ (Skills) ความสามารถของผู้ใกล้ชิดในเรื่องหนึ่งเรื่องใด เช่น ทางแพ่ง ทางอาญา และจะต้องฝึกฝนให้มีทักษะวิชาชีพ (Hard Skill) ทักษะการสื่อสาร การเจรจาต่อรอง และการจัดทำบันทึกข้อตกลงเพื่อระงับข้อพิพาทได้อย่างถูกต้อง ๓) คุณลักษณะ (Attribute) ความคิด หรือ กรอบแนวคิดของการที่จะเป็นผู้ใกล้ชิดที่ดีและเห็นว่าการทำหน้าที่ไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ และการไม่ละเมิด มาตรฐานทางจริยธรรม อย่างไรก็ตาม การพัฒนาศักยภาพผู้ใกล้ชิดกรณีกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งนี้ ถือว่าเป็นกลไกการระงับข้อพิพาทตามแนวทางกระบวนการยุติธรรมทางเลือกแบบสมานฉันท์ โดยที่ภาคประชาชน สามารถเป็นผู้ใกล้ชิดข้อพิพาทได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ และจะทำให้ลดปริมาณคดีในชั้นศาลลงได้ อย่างมีนัยสำคัญ จึงเห็นควรพิจารณาแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการใกล้เคียงข้อพิพาท ในประเด็นคุณสมบัติผู้ใกล้ชิด ควรมีความรู้การศึกษาขั้นต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า การกำหนดค่าตอบแทน (Budget) ควรได้รับเป็นรายชั่วโมงหรือพิจารณาให้สอดคล้องกับการใกล้เคียงข้อพิพาทในต่างประเทศ การพัฒนาให้มี องค์กรวิชาชีพการใกล้เคียงข้อพิพาท และการมีระบบการประเมินคุณภาพผู้ใกล้ชิดและการดำเนินงานของ ศูนย์ใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชน

ผลการศึกษาของนักศึกษาหลักสูตร “การบริหารงานยุติธรรมระดับสูง (ยธส.) รุ่นที่ ๑๕” ทั้ง ๕ กลุ่ม ดังกล่าว เป็นเพียงตัวอย่างเพื่อเป็นข้อเสนอในการพัฒนากระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยเพื่อเป็นแนวทาง ในการจัดระเบียบในสังคมให้เกิดประโยชน์ต่อทุกภาคส่วนในระบบงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐควบคู่กับการให้ ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการและร่วมตรวจสอบการทำหน้าที่ของรัฐให้เป็นไปตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญ นำไปสู่การพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่เคารพต่อสิทธิมนุษยชนอย่างเสมอภาค เพื่อยกระดับ “การอำนวยความสะดวกยุติธรรมโดยหลักนิติธรรม” ของประเทศไทยให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติต่อไป

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร “การบริหารงานยุติธรรมระดับสูง (ยธส.) รุ่นที่ ๑๕”

๕ กรกฎาคม ๒๕๖๗